

**LIETUVOS RESPUBLIKOS ŪKININKO ŪKIO ĮSTATYMO NR. VIII-1159 4
STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO
AIŠKINAMASIS RAŠTAS**

1. Įstatymo projekto rengimą paskatinusios priežastys, parengto projekto tikslai ir uždaviniai

Lietuvos Respublikos ūkininkų ūkių įstatymo Nr. VIII-1159 4 straipsnio pakeitimo įstatymo projekto (toliau – Įstatymo projektas) tikslas – sukurti teisinį pagrindą pelno paskirstymui tarp ūkininko ir jo partnerio (partnerių) bei pajamų, atitinkančių darbo santykių esmę, gavimui iš ūkio, tais atvejais, kai ūkininko ūkis pagal Lietuvos Respublikos pelno mokesčio įstatymo 2 straipsnio 2 dalies nuostatas priskiriamas pelno mokesčiu apmokestinamųjų vienetų grupei.

Tikimasi, kad naujos nuostatos sustiprins ūkių veiklos skaidrumą ir valdymo aiškumą, paskatins ilgalaikes investicijas į žemės ūkį ir padidins pasitikėjimą ūkininkų ūkių veikla, grindžiama partneryste, kaip patikima ir stabilia ekonomine forma.

Įstatymo projektas parengtas atsižvelgiant į tai, kad ūkininko ūkio apmokestinimo sistema palaipsniui artinama prie juridinių asmenų pelno apmokestinimo taisyklių (to siekiama kartu pateiktu pasiūlymai dėl Lietuvos Respublikos pelno mokesčio įstatymo Nr. IX-675 5, 17, 18, 30, 33, 34, 35, 38², 41, 43 ir 56¹ straipsnių pakeitimo ir įstatymo papildymo 30³ straipsniu įstatymo projekto Nr. XVP-435). Šiuo Įstatymo projektu ir su juo kartu teikiamais pasiūlymais dėl ūkininkų ūkių apmokestinimo tobulinimo, siekiama sudaryti sąlygas tinkamam mokesčių prievolių įgyvendinimui ir užtikrinti visų ūkio subjektų apmokestinimo nuoseklumą.

Šiuo metu galiojančiame Ūkininkų ūkių įstatyme nėra įtvirtintų nuostatų, reglamentuojančių ūkininko ūkio pelno paskirstymo tvarką. Nors ūkininkas ir jo partneris (partneriai) veikia pagal jungtinės veiklos (partnerystės) sutartį ir ūkio veiklą vykdo bendrai, teisės aktuose nėra aiškiai įtvirtinta, kad jie turi teisę gauti ūkininko ūkio veiklos rezultatą – pelną. Taip pat šiame įstatyme nėra numatyta galimybė ūkininkams ir jų partneriams iš ūkio gauti pajamas, atitinkančias darbo santykių esmę.

Kartu su šiuo įstatymo pakeitimu teikiami šie susiję pasiūlymai:

– dėl Lietuvos Respublikos pelno mokesčio įstatymo Nr. IX-675 5, 17, 18, 30, 33, 34, 35, 38², 41, 43 ir 56¹ straipsnių pakeitimo ir įstatymo papildymo 30³ straipsniu įstatymo projekto Nr. XVP-435, kuriame siūloma, kad Ūkininkų ūkių registre įregistruotas ūkininko ūkis, kurio bendra atlygio už vykdant ekonominę veiklą šalies teritorijoje patiektas prekes ir (arba) suteiktas paslaugas suma per praėjusius kalendorinius metus buvo lygi Lietuvos Respublikos pridėtinės vertės mokesčio įstatymo 71 straipsnio 2 dalyje nustatytai ribai arba ją viršijo, būtų laikomas pelno mokesčiu apmokestinamu vienetu, nekeičiant ūkio teisinio statuso, tačiau sudarant galimybę ūkininko veiklos rezultatą apmokestinti pagal pelno mokesčio taisykles.

– dėl Lietuvos Respublikos gyventojų pajamų mokesčio įstatymo Nr. IX-1007 6, 13¹, 16, 17, 18, 18², 19, 20, 21, 23, 27, 34 ir 35 straipsnių pakeitimo įstatymo projekto Nr. XVP-436, kuriame siūloma nustatyti, kad ūkininko, įregistravusio ūkį Ūkininkų ūkių registre ir šiame registre nurodytų jo partnerių, kai ūkio bendra atlygio už vykdant ekonominę veiklą šalies teritorijoje patiektas prekes ir (arba) suteiktas paslaugas suma per praėjusius kalendorinius metus buvo lygi Pridėtinės vertės mokesčio įstatymo 71 straipsnio 2 dalyje nustatytai ribai arba ją viršijo, iš ūkio gauta suma prilyginama su darbo santykiais ar jų esmę atitinkančiais santykiais susijusios pajamos ir atitinkamai apmokestinama gyventojų pajamų mokesčiu.

Taip pat, kartu teikiamas Lietuvos Respublikos valstybinio socialinio draudimo įstatymo Nr. I-1336 2, 5, 10, 11 ir 12 straipsnių pakeitimo įstatymo projektas, kuriame naujai reglamentuojama ūkininkų ir jų partnerių, kai ūkis yra priskirtinas pelno mokesčiu apmokestinamų vienetų grupei, apmokestinimas valstybinio socialinio draudimo (toliau – VSD) įmokomis.

Priėmus aukščiau paminėtų teisės aktų pakeitimus ūkininko ūkio, kuris būtų priskirtas pelno mokesčiu apmokestinamų vienetų grupei veiklos rezultatas būtų apmokestinamas pelno mokesčiu, ūkininkui ir jo partneriui (partneriams) tenkanti pelno dalis būtų apmokestinama gyventojų pajamų mokesčiu, kaip dividendai, o šių asmenų pajamos, išsiimtos iš ūkio ir atitinkančias darbo santykių esmę, kurios neviršys sumos, nuo kurios skaičiuojamos valstybinio socialinio draudimo įmokos, būtų apmokestinamos VSD įmokomis ir priskiriamos leidžiamiems atskaitymams (kaip tai taikoma, pvz., individualių įmonių, mažųjų bendrijų atveju). Šie pakeitimai grindžiami tuo, kad:

- ūkininkui ir jo partneriui (partneriams) pagal Ūkininko ūkio įstatymo 4 straipsnio nuostatas suteikta teisė verstis žemės ūkio veikla, nesteigiant juridinio asmens, tačiau ūkis registruojamas Ūkininkų ūkių registre, kaip analogiškai registruojamos įmonės Juridinių asmenų registre;
- nors ūkininkas ir jo partneris (partneriai) yra fiziniai asmenys, jų veiklos modelis pagal jungtinės veiklos sutartį atitinka juridinio asmens veiklos principus, o pajamos skirstomos tarp partnerio (partnerių) arba reinvestuojamos į veiklą;
- ūkininkai ir jų partneris (partneriai), kurie yra pridėtinės vertės mokesčio (toliau – PVM) mokėtojai, šiuo metu moka gyventojų pajamų mokestį (toliau – GPM), tačiau jiems taikoma mokestinė sistema nėra nuosekli.

2. Įstatymo projekto iniciatoriai (institucija, asmenys ar piliečių įgalioti atstovai) ir rengėjai

Įstatymų projekto iniciatoriai ir rengėjai yra Lietuvos Respublikos Seimo Kaimo reikalų komiteto nariai.

3. Kaip šiuo metu yra reguliuojami Įstatymo projekte aptarti teisiniai santykiai

Šiuo metu galiojantys teisės aktai, įskaitant Ūkininko ūkio įstatymą, nereglamentuoja ūkininko ūkio pelno paskirstymo tvarkos. Ūkininko ūkio veikla grindžiama jungtinės veiklos (partnerystės) sutartimi, tačiau Ūkininko ūkio įstatyme nėra aiškiai nustatyta, kad ūkininkas ir jo partneris (partneriai) turi teisę į ūkininko ūkio veiklos rezultatą – pelną.

Dėl šios priežasties šiuo metu kyla teisinio neapibrėžtumo rizika, kuri riboja veiklos skaidrumą, trukdo tinkamai taikyti mokestines nuostatas bei gali sukelti neaiškumų pelno apmokestinimo ir paskirstymo praktikoje.

Be to, šiuo metu teisės aktai nenumato aiškaus teisinio pagrindo ūkininkui ir jo partneriui (partneriams) gauti pajamas, atitinkančias darbo santykių esmę, kurios būtų laikomos su darbo santykiais susijusiomis pajamomis pagal Gyventojų pajamų mokesčio įstatymą. Todėl Įstatymo projekto 7 dalyje siūloma aiškiai įtvirtinti tokių pajamų galimybę, siekiant užtikrinti mokestinio reguliavimo aiškumą ir suderinamumą su kitomis pelno mokesčiu apmokestinamomis veiklos formomis, kurioms taikomas pelno mokesčio režimas.

4. Kokios siūlomos naujos teisinio reguliavimo nuostatos ir kokių teigiamų rezultatų laukiama

Įstatymo projekte siūloma papildyti Ūkininko ūkio įstatymo 4 straipsnį naujomis 6 ir 7 dalimis.

Įstatymo projekte 6 dalyje aiškiai įtvirtinama ūkininko ir jo partnerio (partnerių) teisė į paskirstytą pelną, tais atvejais, kai Ūkininkų ūkių registre įregistruotas ūkininko ūkis pagal Pelną mokesčio įstatymo 2 straipsnio 2 dalies nuostatas priskiriamas pelno mokesčiu apmokestinamųjų vienetų grupei. Ši nuostata reikalinga tam, kad būtų sudarytas aiškus teisinis pagrindas veiklos rezultatų paskirstymui, o ūkininko ūkio pelnas galėtų būti tinkamai apmokestinamas pagal Pelną mokesčio įstatymo nuostatas.

Įstatymo projekto 7 dalyje nustatoma, kad ūkininkas ir jo partneris (partneriai), įregistruoti Ūkininkų ūkių registre, tais atvejais kai ūkis pagal Pelną mokesčio įstatymo 2 straipsnio 2 dalies nuostatas priskiriamas pelno mokesčiu apmokestinamųjų vienetų grupei, gali gauti iš ūkio pajamas, atitinkančias darbo santykių esmę, kurios neviršija sumos, nuo kurios pagal Valstybinio socialinio draudimo įstatymą skaičiuojamos socialinio draudimo įmokos. Tokios pajamos būtų priskirtos prie su darbo santykiais susijusių pajamų pagal Gyventojų pajamų mokesčio įstatymo nuostatas ir laikomos leidžiamais atskaitymais.

Laukiami rezultatai:

- padidintas teisinis tikrumas ir aiškumas dėl ūkininko ūkio pelno paskirstymo ir su darbo santykiais susijusių pajamų išsiėmimo iš ūkio;
- užtikrintas mokesstinis nuoseklumas ir vienodas požiūris į analogiškas veiklos formas (individualios įmonės, mažosios bendrijos);
- sudarytos prielaidos stipresnei ūkių veiklos planavimo, finansinio valdymo ir investavimo aplinkai.

Įgyvendinus siūlomą teisinį reguliavimą, tikimasi, kad tai padidins teisinį aiškumą, paskatins investicijas į ūkius, sustiprins ūkininko ir jo partnerio (partnerių) veiklos stabilumą ir padės aiškiai taikyti mokesčines prievoles.

5. Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo rezultatai (jeigu rengiant įstatymo projektą toks vertinimas turi būti atliktas ir jo rezultatai nepateikiami atskiru dokumentu), galimos neigiamos priimto įstatymo pasekmės ir kokių priemonių reikėtų imtis, kad tokių pasekmių būtų išvengta

Kadangi šiuo Įstatymo projektu siūloma teisinio reguliavimo nuostata nekeičia pagrindinių ūkininko ūkio veiklos principų, o tik papildo galiojantį reguliavimą aiškumo ir apmokestinimo nuoseklumo tikslais, vadovaujantis Lietuvos Respublikos teisėkūros pagrindų įstatymo 15 straipsnio 1 dalimi ir Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo metodikos, patvirtintos Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2003 m. vasario 26 d. nutarimu Nr. 276 „Dėl Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo metodikos patvirtinimo“, 4 punktu, numatomo teisinio reguliavimo poveikis nevertintas.

Priėmus Įstatymo projektą, neigiamų pasekmių nenumatoma.

6. Kokią įtaką priimtas įstatymas turės kriminogeninei situacijai, korupcijai

Įstatymo projekto priėmimas įtakos kriminogeninei situacijai ir korupcijai neturės.

7. Kaip įstatymo įgyvendinimas atsilieps verslo sąlygoms ir jo plėtrai

Įstatymo projekto priėmimas sudarys palankesnes ir aiškesnes verslo sąlygas tiek ūkininkui, tiek jo partneriui (partneriams), nes įtvirtins teisę į ūkininko ūkio pelną bei galimybę gauti pajamas, atitinkančias darbo santykių esmę. Tai suteiks aiškų teisinį pagrindą šių pajamų apmokestinimui ir

leis taikyti vieningą mokestinį režimą, analogišką taikomam individualioms įmonėms ar mažosioms bendrijoms.

Tai padidins teisinį aiškumą dėl pelno paskirstymo ir su darbo santykiais susijusių pajamų, leis geriau planuoti ūkinės veiklos finansus, sustiprins partnerių vaidmenį ūkyje ir paskatins ilgalaikes investicijas. Numatoma teigiama įtaka ūkininkų ūkių finansiniam stabilumui, tačiau esminių reguliacinių pokyčių ar papildomos administracinės naštos verslui nebus.

8. Ar įstatymo projektas neprieštarauja strateginio lygmens planavimo dokumentams

Įstatymo projektas neprieštarauja strateginio lygmens planavimo dokumentams.

9. Įstatymo inkorporavimas į teisinę sistemą, kokius teisės aktus būtina priimti, kokius galiojančius teisės aktus reikia pakeisti ar pripažinti netekusiais galios

Be Ūkininko ūkio įstatymo pakeitimo, siekiant užtikrinti mokestinio reguliavimo nuoseklumą ir galimybę tinkamai taikyti pelno paskirstymo ir apmokestinimo nuostatas parengti ir pateikti pasiūlymai dėl Lietuvos Respublikos pelno mokesčio įstatymo Nr. IX-675 5, 17, 18, 30, 33, 34, 35, 38², 41, 43 ir 56¹ straipsnių pakeitimo ir įstatymo papildymo 30³ straipsniu įstatymo projekto Nr. XVP-435 ir dėl Lietuvos Respublikos gyventojų pajamų mokesčio įstatymo Nr. IX-1007 6, 13¹, 16, 17, 18, 18², 19, 20, 21, 23, 27, 34 ir 35 straipsnių pakeitimo įstatymo projekto Nr. XVP-436 bei Lietuvos Respublikos valstybinio socialinio draudimo įstatymo Nr. I-1336 2, 5, 10, 11 ir 12 straipsnių pakeitimo įstatymo projektas.

Šie pakeitimai parengti ir teikiami kaip atskiri projektai.

10. Ar įstatymo projektas parengtas laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, Lietuvos Respublikos teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų, o Įstatymo projekto sąvokos ir jas įvardijantys terminai įvertinti Lietuvos Respublikos terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka

Įstatymo projektas parengtas laikantis Valstybinės kalbos įstatymo, Teisėkūros pagrindų įstatymo reikalavimų. Įstatymo projekte nėra įtvirtinta naujų sąvokų ir jas įvardijančių terminų.

11. Ar įstatymų projektas atitinka Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatas ir Europos Sąjungos dokumentus

Įstatymo projektas atitinka Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatas ir Europos Sąjungos dokumentus.

12. Jeigu įstatymui įgyvendinti reikia įgyvendinamųjų teisės aktų, – kas ir kada juos turėtų priimti

Įstatymo įgyvendinimui papildomų įgyvendinamųjų teisės aktų priimti nereikia. Pelno mokesčio, gyventojų pajamų mokesčio ir valstybinio socialinio draudimo taikymo aspektai bus nustatyti, kartu su šiuo įstatymo pakeitimu teikiamuose pasiūlymuose: pasiūlyme dėl Lietuvos Respublikos pelno mokesčio įstatymo Nr. IX-675 5, 17, 18, 30, 33, 34, 35, 38², 41, 43 ir 56¹ straipsnių pakeitimo ir įstatymo papildymo 30³ straipsniu įstatymo pakeitimo ir pasiūlyme dėl Lietuvos Respublikos gyventojų pajamų mokesčio įstatymo Nr. IX-1007 6, 13¹, 16, 17, 18, 18², 19, 20, 21, 23, 27, 34 ir 35 straipsnių pakeitimo įstatymo pakeitimo bei Lietuvos Respublikos valstybinio socialinio draudimo įstatymo Nr. I-1336 2, 5, 10, 11 ir 12 straipsnių pakeitimo įstatymo projekte.

13. Kiek valstybės, savivaldybių biudžetų ir kitų valstybės įsteigtų fondų lėšų prireiks įstatymui įgyvendinti, ar bus galima sutaupyti (pateikiami prognozuojami rodikliai einamaisiais ir artimiausiais 3 biudžetiniais metais)

Įstatymui įgyvendinti papildomų valstybės, savivaldybių biudžetų ir kitų valstybės įsteigtų fondų lėšų nereikės.

14. Įstatymo projekto rengimo metu gauti specialistų vertinimai ir išvados

Negauta.

15. Reikšminiai žodžiai, kurių reikia šiems projektams įtraukti į kompiuterinę paieškos sistemą, įskaitant Europos žodyno „Eurovoc“ terminus, temas bei sritis

Nėra.

16. Kiti, iniciatorių nuomone, reikalingi pagrindimai ir paaiškinimai

Nėra.